

MAKTAB AMALIYOTCHI PSIXOLOGINING ASOSIY VAZIFALARI HAMDA O‘QUVCHILAR TAQDIRIDAGI O‘RNI VA AHAMIYATI

Rayimqulov Umrzoq Xoliqulovich
Surxondaryo viloyati Qumqo‘rg‘on
tumani 19-sonli maktab amaliyotchi psixologi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada maktab amaliyotchi psixologining asosiy vazifalari, uning ta’lim-tarbiya jarayonidagi o‘rni hamda o‘quvchilar hayotidagi ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, psixologik xizmatning o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishi, ijtimoiy moslashuvi va emotsional holatini yaxshilashdagi roli tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: amaliyotchi psixolog, maktab, psixologik xizmat, o‘quvchilar, diagnostika, maslahat, profilaktika, rivojlantirish, ijtimoiy moslashuv, emotsional holat.

KIRISH

Maktab amaliyotchi psixologi ta’lim muassasasida o‘quvchilarning psixologik rivojlanishini ta’minlovchi muhim mutaxassis hisoblanadi. U o‘quvchilarning ruhiy holatini o‘rganadi, muammolarni aniqlaydi va ularni bartaraf etish bo‘yicha zarur choralarni amalga oshiradi. Psixologning faoliyati nafaqat o‘quvchilar, balki pedagoglar va ota-onalar bilan ham bevosita bog‘liqdir.

Amaliyotchi psixologning asosiy vazifalaridan biri — psixologik diagnostika olib borishdir. U turli testlar, suhbatlar va kuzatishlar orqali o‘quvchilarning aqliy, emotsional va ijtimoiy rivojlanish darajasini aniqlaydi. Bu ma’lumotlar asosida har bir o‘quvchiga individual yondashuv belgilanadi.

Psixologik maslahat berish ham muhim vazifalardan biridir. O‘quvchilar o‘z muammolari, ichki kechinmalari yoki qiyinchiliklari bilan psixologga murojaat qilishi mumkin. Psixolog ularga to‘g‘ri yo‘l-yo‘riq ko‘rsatadi, stressni yengishga yordam beradi va o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi.

Profilaktik ishlar psixolog faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. U turli treninglar, suhbatlar va seminarlar orqali o‘quvchilar orasida salbiy holatlarning oldini olishga harakat qiladi. Masalan, zo‘ravonlik, zararli odatlar yoki stress holatlarini kamaytirishga qaratilgan mashg‘ulotlar tashkil etiladi.

Amaliyotchi psixologning yana bir vazifasi — rivojlantiruvchi ishlar olib borishdir. U o‘quvchilarning bilish jarayonlari, muloqot ko‘nikmalari va shaxsiy sifatlarini rivojlantirishga qaratilgan mashg‘ulotlar o‘tkazadi. Bu o‘quvchilarning muvaffaqiyatli o‘qishiga va ijtimoiy muhitga moslashuviga yordam beradi.

Psixologning o'quvchilar taqdiridagi o'rnini juda katta. U bolalarning ichki dunyosini tushunadi, ularning muammolarini o'z vaqtida aniqlaydi va yordam ko'rsatadi. Bu esa o'quvchilarning ruhiy salomatligini saqlash va ijobiy rivojlanishini ta'minlaydi.

Ota-onalar bilan hamkorlik ham psixolog faoliyatining muhim yo'nalishidir. Psixolog ota-onalarga farzand tarbiyasi bo'yicha maslahatlar beradi, oilaviy muammolarni hal etishda yordam ko'rsatadi. Bu esa bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir qiladi.

Pedagoglar bilan hamkorlik orqali psixolog ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi. U o'qituvchilarga o'quvchilar bilan ishlashda psixologik yondashuvlarni tavsiya etadi.

Zamonaviy maktablarda psixologning roli tobora ortib bormoqda. Chunki bugungi kunda bolalar turli stress va ijtimoiy bosimlarga duch kelmoqda. Shu sababli psixologik yordam ularning hayotida muhim o'rin tutadi. Maktab amaliyotchi psixologi o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishi, ruhiy salomatligi va kelajakdagi muvaffaqiyatida muhim rol o'ynaydi. Uning faoliyati orqali o'quvchilar o'z muammolarini yengib o'tadi, o'ziga ishonch hosil qiladi va jamiyatda o'z o'rnini topadi.

Maktab psixologining vazifalariga psixodiagnostika, psixokorreksiya, psixokonsultatsiya, va psixoprofilaktika kiradi. Psixodiagnostika tuzatishni talab qiladigan buzilishlar yoki xususiyatlarni aniqlash imkonini beradi. U rejalashtirilgan tarzda, shuningdek, maktabga yangi bolalar qabul qilinganda amalga oshiriladi. Bolalarni birinchi sinfga qabul qilishda psixodiagnostika ayniqsa muhimdir: bu bosqichda o'qituvchi-psixolog nafaqat psixologik muammolarni (tajovuzkorlik, tashvish, motivatsiyaning etishmasligi), balki tuzatishni talab qiladigan o'quv muammolarini, disleksiya, disgrafiya, diskalkuliya, va hokazo katta mas'uliyat yuklanadi, chunki shunga o'xshash muammolari bo'lgan bola qanchalik tez psixolog bilan ishlay boshlasa, bu qiyinchiliklarni osongina engib o'tish ehtimoli shunchalik yuqori bo'ladi. Psixokorreksiya o'yinlar, treninglar, testlar, ijodiy topshiriqlar yordamida ham individual, ham guruhda amalga oshirilishi mumkin. Psixokorreksiya - bu ketma-ket faoliyat bo'lib, uning davomida psixolog talabalarga psixodiagnostika jarayonida aniqlangan muammolar ustida ishlashga yordam beradi va o'qishni muvaffaqiyatli davom ettirish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantiradi. Maslahat - bu bolalar va kattalarning hissiy holatini yaxshilash va barqarorlashtirishga yordam beradigan individual yoki guruh ishidir. Uning o'ziga xosligi shundaki, u barcha maktab o'quvchilari uchun, shu jumladan hech qanday ajoyib psixologik muammolar yoki rivojlanish xususiyatlarini aniqlash uchun juda foydali bo'lishi mumkin. Guruh maslahati muntazam ravishda dars soatlarida va boshqa tashkil etilgan tadbirlarda o'tkazilishi mumkin. Shaxsiy hayotda maktab psixologi maktabning barcha

o'quvchilari va o'qituvchilariga maslahat berishi mumkin. Psixoprofilaktika bolalar bilan o'sish bilan bog'liq turli tendentsiyalarning zararli ta'sirini oldini olishga qaratilgan muntazam rejalashtirilgan ishlarni o'z ichiga oladi. Masalan, o'qituvchi-psixolog bolalar bilan chekish, spirtli ichimliklar va giyohvand moddalarning zarari haqida gaplashishi mumkin. Qoidaga ko'ra, o'smirlarda o'z joniga qasd qilish xatti-harakatlarining belgilarini aniqlash va uni oldini olish kerak. Yuqorida sanab o'tilgan ishlar maktab psixologining ish rejasi asosida amalga oshiriladi. Ta'lim muassasasidagi psixologning ishi ko'plab vazifalardan iborat ekanligini ko'rasiz, jumladan: psixologik diagnostika, turli sinf o'quvchilari bilan guruhda ishlash; ofisda individual maslahat, ota-onalar bilan o'quv ishlari, uslubiy adabiyotlar va maslahatchi o'qituvchilar bilan ishlash; hujjatlar bilan ishlash. Uslubiy ish va hujjatlar bilan ishlash ish dasturini ishlab chiqishni o'z ichiga oladi.

Har bir o'quv yili uchun o'qituvchi-psixolog bolalarning yosh xususiyatlarini va o'zgaruvchan dunyoning ta'sirini hisobga olgan holda darslar dasturini tuzadi: bolalar gadjetlariga qaramlik, e'tiborning etishmasligi, tashvish va tajovuzkorlikning kuchayishi va boshqalar. yillik reja, o'qituvchi barcha kiritilgan ma'lumotlarni hisobga oladi va dasturni, mavzularni, majburiy tadbirlar soni va davomiyligini va kutilgan natijani belgilaydi. Bunday mutaxassis yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda turli sinflar uchun dasturlarni ishlab chiqadi. Maktab psixologining kutilgan vazifalarni bajarish uchun qancha ish vaqti kerakligini hisoblash qiyin bo'lmasada, u yoki bu mutaxassisning professional hayotida darhol ishtirok etishni talab qiladigan holatlari yuzaga keladi.

O'qituvchilar rejadan tashqari ota-onalar yig'ilishlariga psixologni taklif qilishadi va psixolog ota-onalarga yosh davrlari hamda farzand tarbiyasning zamonaviy pedagogik-psixologik usullari va metodlari haqida ma'ruza va prezintatsiyalar namoyish qiladi. O'quvchilar, o'qituvchilar va maktab rahbarlarining hissiy va psixologik salomatligi maktab psixologining samarali faoliyatiga bog'liq bo'lganligi sababli, bunday mutaxassisning o'z holatiga e'tiborli bo'lishi va muntazam ravishda nazoratda turishi muhimdir.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki ta'lim muassasalaridagi psixolog faoliyatini samarali va mazmunli tashkil etishida uning bilimi, tirishqoqligi, izlanuvchanligi va harakatchanligi alohida e'tiborga loyiq. Chunki psixolog ta'lim muassasasidagi o'qituvchi va o'quvchilarning psixologik salomatligiga va ularning kayfiyatda yurishlariga daxldor shaxs hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. M.G.Davletshin va boshqalar. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. Toshkent.
2. E.G'oziev. Umumiy psixologiya. Toshkent "O'qituvchi" 2010 y.
3. M.G.Davletshin. Zamonaviy maktab o'qituvchisi psixologiyasi. Toshkent. 1998

4. Adizova T.M.Psixokorreksiya. – Toshkent. Tafakkur.2010.150-b
5. Mahmudova D,A. Psixokorreksiya asoslari. –Toshkent. Fan va texnologiya nashriyoti. 2011. 128-b
6. Ziyonet

